

Právě otvíráme další školu, v Bruselu

OSOBNOST „Pokud získáme akreditaci, naši žáci nebudou muset v ČR skládat rozdílové zkoušky,“ říká **Lucie Slavíková-Boucher**

BARBORA MATVÁŠOVÁ

LN Českou školu bez hranic (ČSBH) jste založila v Paříži před šesti lety. Co vás k tomu vedlo?

Moje vlastní zkušenost s bilingvní výchovou. Manžel je Francouz, máme dvě děti, 15 a 11 let, které dnes mluví úplně normálně česky. Se mnou komunikují jenom v češtině, s tátou pouze ve francouzštině, u stolu tedy mluvíme oběma jazyky. Nicméně bilingvní výchova je proces velmi složitý, rodinu, manželský pár a dokonce i děti zatěžují, alespoň zpočátku.

Totální absence českého jazykového zázemí v 90. letech v Paříži a náročnost bilingvní výchovy byly moji hlavní motivací pro založení české školy. Můj záměr se pak překryl s hlavním cílem Českého kulturního centra v Paříži šířit českou kulturu. Děti paralelně plní povinnou školní docházku ve francouzské základní škole. To jim umožňuje od nejranějšího věku vyrůst v bilingvní a bikulturním prostředí a získat plnohodnotné vzdělání ve dvou mateřských jazycích.

LN Jaké byly konkrétní začátky?

Na podzim roku 2003 jsem se stala předsedkyní neziskového občanského sdružení, založeného při Českém kulturním centru v Paříži. Postupně jsme v prostorách centra začali rozvíjet jazykové aktivity pro děti v češtině. Na začátku nás bylo málo. Díky zájmu rodičů a nadšení organizátorů se ale všechno rychle rozvinulo do výuky v dnešní podobě. Tak vznikla Česká škola bez hranic, která zajišťuje výuku češtiny pro děti převážně českého původu, ale nejen pro ně. Loni v červnu absolvovali první třídu naši prvňáčci.

LN Kdo jsou rodiče vašich žáků a jaká je jejich motivace posílat děti do české školy?

Převážně to jsou smíšené páry. Jejich jednoznačnou motivací je udržet a rozvíjet znalosti češtiny u svých dětí. Ty se pak mohou domluvit s prarodiči a českou rodinou, jsou schopny do hloubky pochopit svět a kořeny jednoho z rodičů či prarodičů, sdílet plnohodnotně jeho kulturu. Motivací je nepochybně i výhoda znalosti minoritního jazyka do budoucna, s možností širšího pracovního uplatnění.

Rodiče, kteří s dětmi plní takzvanou zvláštní školní docházku, tedy jejichž děti skládají rozdílové zkoušky v ČR, u nás samozřejmě hledají profesionální podporu náročné domácí výuky. Ve výjimečných případech k nám chodí francouzské děti, které se chtějí naučit jazyk před dlouhodobějším pracovním pobytem rodičů v ČR. V tomto případě jde spíše o kurzy češtiny jako cizího jazyka, s vyučováním rozšířeným o kontakt s českými mluvčícími vrstevníky.

LN Jak u vás probíhá výuka?

Je rozdělena na předškolní výchovu a výuku předmětů Český jazyk a literatura a Dějepis – zeměpis českých zemí v rozsahu požadovaném Rámcovým vzdělávacím pro-

Zvyšovat počet českých rodilých mluvčích ve světě. To je ambice České školy bez hranic založené Lucíí Slavíkovou-Boucher (zcela vpravo). Foto archiv

gramem (RVP) českého ministerstva školství. Jde tedy o obory, v kterých se dítě nemá možnost vzdělat na základní škole státu, ve kterém žije. U předškoláků se zaměřujeme hlavně na vytváření a rozvíjení české slovní zásoby. Věnujeme se i tvořivým hrám a hudební a výtvarné výchově.

LN Jak staré děti školu navštěvují a kolik času v ní tráví?

Předškolní výchova pro nejmladší děti od 18 měsíců probíhá jednou týdně hodinu, pro děti ve věku od tří do šesti let dvě hodiny. Školáci se pak zmíněné předměty učí v rozsahu pěti a půl výukových hodin týdně. V současnosti máme 60 pravidelně docházejících dětí, dalších 40 přichází nepravidelně, třeba na oslavu tradičních svátků.

LN Omezuje se vaše působení na budovu školy, nebo zprostředkováváte i mimoškolní aktivity?

Děti se snažíme v maximální možné míře vést k četbě, spolupracujeme s knihovnicí Českého centra, navázali jsme spolupráci s několika českými nakladatelstvími. K dalším nepravidelně-pravidelným projektům patří letní výtvarné-jazyková dílna, kterou jsme letos pořádali v Čechách už podruhé. Letos jsme také poprvé zorganizovali příměstský tábor v době podzimních prázdnin, opět v prostorách Českého centra, pod vedením dvou vyučujících, které kvůli tomu z Čech. K dalším projektům patří také program „Živá muzea“, tedy návštěvy pařížských muzeí v češtině.

LN Umějí všechny děti, které nastupují do první třídy, dobře česky?

Děti, které prošly naší předškolní výchovou, a měly tak možnost se s češtinou pravidelně stykat mimo rodinné prostředí, umí česky velmi dobře a relativně snadno zvládají program výuky na prvním stupni. Rodičovské úsilí se ale v tomto

Rodiče našich žáků jsou převážně smíšené páry. Jejich jednoznačnou motivací je udržet a rozvíjet znalost češtiny u svých dětí

“

věku nesmí zastavit – naše škola je schopná učit češtinu v rozsahu požadovaném českým RVP dětí, které česky mluví a rozumí. V tom můžeme rodičům a prarodičům pomoci, v žádném případě ale nemůžeme nahradit jejich každodenní možnost s dětmi mluvit, a rozvíjet tak dál jejich jazykovou znalost.

LN Dostává se vám nějaké, třeba alespoň morální, podpory ze strany českých institucí?

Je pravda, že se bilingvní výcho-

va v České republice věnuje jen hrstka odborníků, do nedávné doby se nad osudem dětí českého původu, které vyrůstají v zahraničí, nezamýšlel téměř nikdo. Situace se ale zlepšuje. Třeba zářijová konference na téma krajané a Česká republika, pořádaná Senátem, dokazuje, že i naše politická scéna se o tyto Čechy a jejich úlohu nejen v historii, ale i budoucnosti, začíná zblízka zajímat, což je nepochybně dobře.

Česká škola bez hranic se během šesti let svého působení stala svým způsobem „institucí“, za níž stojí množství rodičů a dětí, a svou existenci prokázala jednu z potřeb novodobých zahraničních Čechů. Tou je právě organizovaná výuka češtiny pro děti českého původu, které vyrůstají v zahraničí.

LN V současné době usilujete o získání české akreditace, jak jste daleko?

V prosinci 2008 vznikla neformální pracovní skupina, složená ze zástupců ministerstev školství a zahraničí a ČSBH, která zkoumá možnosti a způsob zařazení naší školy do vzdělávací soustavy ČR. Jedním z prvních kroků by měla být právě akreditace výukového systému.

K tomuto účelu v současné době dokončujeme náš vzdělávací program, který bude v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem ministerstva školství pro předškolní a základní vzdělávání. Ten bude sloužit jako základní závazný dokument pro všechny stávající a vznikající pobočky. Tím bude výuka

standardizována a její kvalita bude zaručena v neměnné podobě kdekoli na světě.

LN Pokud ministerstvo váš způsob výuky uzná, co to bude znamenat pro žáky? Odpadne jim povinnost pravidelného přezkoušení na českých školách?

Ano, to by měla být první zásadní změna. Akreditace by měla umožnit vydávat vysvědčení či ekvivalentní certifikát, který by dětem v České republice zaručil postup do dalšího ročníku bez skládání rozdílových zkoušek.

Tato změna by nepochybně motivovala i další rodiče k pravidelné docházce jejich dětí. Skládání rozdílových zkoušek je totiž organizačně náročný proces – dítě musí být zapísáno v kmenové škole v ČR, kde pak zkoušky skládá. Obsah zkoušky se v jednotlivých školách liší, pro rodiče je časově i finančně náročné děti na zkoušky dopravovat.

V některých českých školách je sice možné s vyučujícími komunikovat po mailu, v žádném případě se ovšem nejedná o systematickou pomoc či opravdovou výuku na dálku. Získání akreditace by navíc zvýšilo prestiž ČSBH, která by svým statutem „skutečné“ školy přitáhla nové žáky.

LN Jací učitelé na Škole bez hranic učí a kolik jich je? Jsou u vás regulérně zaměstnaní?

V současné době v Paříži vyučují pět absolventek českých pedagogických fakult a doplňuje je jedna studentka posledního ročníku. Pra-

» Profil

Povolání: lékařka

Lucie Slavíková-Boucher, zakladatelka sdružení Česká škola bez hranic (ČSBH), žije v Paříži od roku 1990, má dvě děti (11 a 15 let) a pracuje v jedné z pařížských nemocnic. Je předsedkyní ČSBH, její působení jí vyneslo nominaci na Cenu Česko-francouzské obchodní komory za rok 2008.

Česká škola bez hranic byla založena v roce 2003 a jejím cílem je udržovat a šířit znalost českého v zahraničí, koordinovat jazyka a kulturu u Čechů žijících a koncepčně sjednocovat činnost Českých škol bez hranic ve světě.

videlně u nás také vyučují studenti vyšších ročníků, kteří v Paříži studují v rámci programu Erasmus. Práce v České škole bez hranic není ovšem pro nikoho z nás regulérním zaměstnáním, všichni ji vykonáváme bezplatně, jako dobrovolníci neziskového občanského sdružení.

LN Jste zakladatelkou pařížské školy a zároveň koordinátorkou nově vznikajících poboček v dalších evropských zemích. Kde v současnosti vznikají?

Podle pařížského modelu vznikla ČSBH v Londýně, Berlíně, Sydney, Curychu a Mnichově, každá pobočka učí 30 až 60 pravidelně docházejících žáků. Spolupráci jsme navázali také s výukovým spolkem Schola Ludus v Drážďanech.

Česká škola bez hranic Brusel zahájí svoji činnost teď v prosinci, zájem projeví zahraniční Češi v Haagu, Bratislavě a San Franciscu. Všechny České školy bez hranic spolu úzce spolupracují, vyměňují si zkušenosti, výukové materiály, dochází i k výměnným pobytům učitelů. Letos poprvé všechny pobočky společně realizovaly tři mezinárodní projekty: na jaře Ilustrační soutěž knihy M. P. Pospíšila Anastázie – straka bez peří, v létě Letní výtvarné-jazykovou dílnu ve Skutči u Chrudimí, které se zúčastnili žáci ČSBH z Londýna a Paříže, a na počátku podzimu Soutěž o nejhezčí čtenářský deník ve spolupráci s nakladatelstvím Meander.

LN Jaké jsou ambice nových i současných škol bez hranic?

Myslím, že ambice máme všechny stejné: poskytovat výuku na úrovni, vzdělávat co největší počet žáků, a zvyšovat tak počet českých rodilých mluvčích ve světě, být plnohodnotnou školou.

Jako dlouhodobější cíl bych zmínila naprosto nezbytné vytvoření systému distančního vzdělávání pro děti ze vzdálenějších měst a ustavení zahraničních českých gymnaziálních sekcí, které by zájemcům umožnily ukončit střední vzdělávání mezinárodní maturitní zkouškou, která by zahrnovala i plnohodnotnou maturitu z českého jazyka.

IDEÁLNÍ ŠKOLA

Vzdělaný charakter nekrade

Vlastimil Ježek
publicista

Kdo nekrade, okrádá rodinu, říkalo se často v předlistopadové době a z naší každodenní reality současné doby se zdá, že tento kořen vztahu jedince k vlastnímu státu závěr roku 1989 nejen přežil, ale dokonce vypučel do rozměrů, o kterých si někdejší aparátčík mohl nechat jen zdát.

Mravnost je pokládána za slabost, nevyužit jakékoli možnosti přilepšit si (i mimo rámec zákona) je projevem hlouposti, morálka je

omezena většinou přesvědčením, že uniknout pozemské spravedlnosti postačí, protože národ bude víry existenci posledního soudu nevěří. Pravda je pouze chimérou, neboť lhát se vyplácí a tvrzení, že lež má krátké nohy, naráží na praktickou zkušenost s relativitou oné krátkosti, která na mnoho let ve veřejném životě bohatě postačí.

Především slova se k předstávě o ideální škole nehodí jen zdánlivě, i když mnohem snazší by bylo shodnout se na vnějších atributech: budova školy by jistě měla působit přátelsky, ne odpudivě. Stoly a židle nesmí působit fyzické utrpení, umělé osvětlení – zejména v pošmourných ranních hodinách – nemá navozovat atmosféru policej-

ního výslechu. Na výzdobě chodeb i tříd by se měli výrazněji podílet studenti, i když se pak snadno může stát, že výsledek bude vzbuzovat estetickou nevoli o minimální generaci starších učitelů.

Na technickém vybavení škol nesmíme šetřit – na rozdíl od řady jiných rozpočtových výdajů jde o smysluplnou investici do naší vlastní budoucnosti, kterou (minimálně na úrovni základního školství) konzumuje každý. Při výběru učebnic by učitelé neměli podléhat marketingovým trikům jejich vydavatelů, rozhodující je kvalita – pokud učitel zná svůj obor, pozná ji.

Počet dětí ve třídě by neměl vzdělávání přibližovat tovární velkovýrobě, naopak: měl by vždy zachovat

možnost individuální práce učitele s žákem. Učitel by měl vždy respektovat individualitu dítěte a škola jako celek pomáhat individuální nadání rozvíjet, ne potlačovat. Učit by měli jen ti, které to baví, a za předpokladu, že dobře ovládají obor. Takové učitele bychom měli umět zaplatit tak, aby nehledali uplatnění jinde.

Jenomže ani originální architektura, sebelepší design a v oboru vzdělaný učitel s pedagogickým nadáním sám o sobě nestačí, to jsou jen základní předpoklady usnadňující všeobecné vzdělávání. Ideální škola by měla především pomáhat v hledání (nikoli nařizování) orientace a skutečných hodnot, stranou nesmí zůstatvat morálka ani etika, přestože (či spíše právě proto, že)

žijeme v době, kdy (krátkodobě) vítězí ti, kteří se takovými hodnotami nezdruží. Třeba pak nebudeme muset smutně přikyvovat podivuhodně aktuální pravdivosti předmluvy k Malé finanční vědě z roku 1930:

Vládě demokratické působí největší obtíže, že správcové veřejných zájmů nedovedou se při jejich správě povznést nad své zájmy soukromé nebo stranické, anebo že prostě nerozumějí problémům, před které jsou postaveni. Obojí demokracii diskredituje, a přece není spásy mimo demokracii. Demokracie vyžaduje charakteru a vzdělání.

Nejde totiž jen o to, že nelhat a nekrást je správné a normální, ale také o to, abychom tuto láskyplnou pravdu dokázali ocenit.